

Linköping Electronic Articles in
Computer and Information Science
Vol. 2(1997): Nr 10

Sammendag af indtryk fra konferensen

Niels-Henrik Gylstorff

Statsbiblioteket
Århus, Danmark

Föredrag presenterat vid

**Informationskompetens och Användarutbildning
Nordiska Vetenskapliga Biblioteksförningars Förbunds
konferens, 19-20 november 1996
Linköping, Sverige**

Published for Nordiska Vetenskapliga Biblioteksförningars Förbund
(NVBF) by
Linköping University Electronic Press
Linköping, Sweden

<http://www.ep.liu.se/ea/cis/1997/010/>

*Published on November 11, 1997 by
Linköping University Electronic Press
581 83 Linköping*

**Linköping Electronic Articles in
Computer and Information Science**

ISSN 1401-9841

Series editor: Erik Sandewall

© Niels-Henrik Gylstorff

*Typeset by the author using MS Word and
formatted using étendu style for A4 paper size*

Recommended citation:

*<Author>. <Title>. Linköping electronic articles
in computer and information science, Vol. 2(1997): Nr 10.
<http://www.ep.liu.se/ea/cis/1997/010/>. November 11, 1997.*

*The publishers will keep this article on-line on the Internet
(or its possible replacement network in the future)
for a period of 25 years from the date of publication,
barring exceptional circumstances as described separately.*

*The on-line availability of the article implies
a permanent permission for anyone to read the article on-line,
to print out single copies of it, and to use it unchanged
for any non-commercial research and educational purpose,
including making copies for classroom use.
This permission cannot be revoked by subsequent
transfers of copyright. All other uses of the article are
conditional on the consent of the copyright owner.*

*The publication of the article on the date stated above
includes also the production of a limited number of copies
on paper, which were archived in Swedish university libraries
like all other written works published in Sweden.
The publisher has taken technical and administrative measures
to assure that the on-line version of the article will be
permanently accessible using the URL stated above,
unchanged, and permanently equal to the archived printed copies
at least until the expiration of the publication period.*

*For additional information about the Linköping University
Electronic Press and its procedures for publication and for
assurance of document integrity, please refer to
its WWW home page: <http://www.ep.liu.se/>
or by conventional mail to the address stated above.*

Sammendrag af indtryk fra konferencen

Jeg takker naturligvis for den tillid, som er blevet mig til del ved at jeg har fået til opgave at sammenfatte de mange indlæg, der er givet under konferencen, som et oplæg til diskussion. Og netop fordi det er som oplæg til diskussion, vil jeg prøve at forholde mig lidt provokerende til de synspunkter, som jeg har valgt at trække frem. Men i sagens natur er der meget, som jeg desværre ikke kan nå at berøre.

Allerførst vil jeg dog gerne takke planlægningsgruppen for dens arbejde. Det har resulteret i et meget flot program, gode foredragsholdere og en bred belysning af de forskellige temaer uden at der har været redundans i indlæggene. Der har samtidig været en formidabel opbakning ved et meget højt deltagerantal. Jeg også gerne takke NORDINFO for støtten til konferencen og Linköping Universitet og Universitetsbiblioteket for deres medvirken omkring planlægning og afvikling.

Rektor, professor *Anders Flodström* havde i sin åbningstale nogle meget interessante synspunkter på ændringer i universitetes tænkning. Man ændrer den traditionelle opfattelse fra at forskningen har 1. prioritet og undervisning/pædagogik har 2. prioritet til det omvendte, at undervisning/pædagogik får 1. prioritet og forskningen reduceres til 2. prioritet. Er det noget der genkendes som en generel tendens for universiteterne og højskolerne, eller er det en progressiv rektor for et progressivt universitet, som taler her?

Undervisningsformerne var Flodström også inde på: Der vil ske ændringer i de former som universiteterne bruger, og man vil gå mod andre typer af kandidater. Aftagerne eftersøger kandidater med problem-, gruppearbejde- og projektfærdigheder og mindre faktaviden. Man ønsker at universitetet udvikler bestemte personlighedskrav til den kommende medarbejder. Er det noget som kun de progressive universiteter kan/vil leve op til? Hvordan vil de mere traditionelt tænkende universiteter løfte den opgave?

Forandringen var også til stede i bibliotekerne. Bibliotekets placering i det fremtidige universitet vil ændre sig radikalt. Biblioteket er ikke et sted man går til, men er i. Det ligger som en virtuel metafunktion over hele universitetet. Men er den vision noget vi kan leve op til? Og helt overordnet: Hvordan placerer biblioteket sig centralt i samspillet med universitetet?

Tema: Informationskompetens - et uttalat udbildningsmål

Dette emne blev belyst gennem flere indlæg fra metaplanet - IFLAs Round Table on user education - på et "ideologisk niveau" til mere og mere konkrete problemstillinger med cases fra enkelte institutioner.

Oili Kokkonen redegjorde for IFLAs mangeårige arbejde med user education, som man nu har overført i et nyt begreb "information literacy" (som inddrager konvertering af information til viden), eller på nordisk "*informationskompetens*" (ordet findes i øvrigt ikke i dansk terminologi - endnu).

Agneta Lantz formulerede flot, at fremtidens menneske gennem sine kundskabs- og karaktertræk har kompetence og lyst til informationssøgning og den videre intellektuelle konvertering af informationer til viden, som skal anvendes i en konkret problemsituation. Hun havde dermed skabt en ny mennesketype: det informationskompetente menneske.

Alle indlederne under dette tema var enige i udviklingen af denne mennesketype, og at det var en vigtig opgave som bibliotekerne skal tage aktiv del i. Men mit spørgsmål bliver så, om vi her kommer i konkurrence med de faglige pædagoger - underviserne/lærerne på universiteterne? Det er en ny opgave som ud fra et traditionelt synspunkt skulle løses af dem. Alle taler om samarbejde, men vil biblioteket her opfattes som en konkurrent, hvis de inddrages som en del af det pædagogiske grundlag på linie med fagene, og ikke alene som en støttefunktion?

Og så vil jeg (uden i øvrigt at ville kritisere planlægningsgruppen) sige, at Danmark er blevet overset under dette tema. Der har gennem mange år (fx ved Roskilde Universitetcenter) været arbejdet med informationskompetence i form af projektopgaver. Det havde været relevant at inddrage i sammenhængen.

Et andet og vigtigt element fra temaet var, at bibliotekspersonalet skal have et større og bedre pædagogisk fundament. Som det blev udtrykt: at man i alle bibliotekets serviceydelser også er opmærksomme på vores pædagogiske opgave, og at pædagogik derfor skal indgå med større vægt i vore uddannelser.

Jeg er principielt enig, men ser to problemstillinger, som det er nødvendigt at forholde sig til, nemlig: 1. Hvordan ændrer man rolleopfattelsen hos den traditionalistiske del af bibliotekarstanden, som ikke mener, at der er nogen form for pædagogisk element i jobbet, og 2. Hvordan opfatter brugerne vores ændring af bibliotekets rolle fra et serviceorgan til en "læreplads"? Lidt skarpt: hvis jeg går til min

mekaniker for at få skiftet en defekt del i bilen vil jeg blive lidt overrasket hvis han i stedet for at gøre det fortæller hvordan jeg selv skal gøre det, så jeg kan det selv i fremtiden. Men på den anden side har bankerne jo formået at få os til at gøre arbejdet selv via home-banking (og endda selv betale transmissionsudgifterne).

Tema: Problembaseret inlärning (PBL-PBI) Bibliotekens roll

Hvad er svaret på alle problemer i undervisning: PBI - PBL - PBI - PBL - PBI - PBL....

Det stod klart efter den engagerede missionær, professor Ingemar Ingemarsson, havde givet sit indlæg. Han var et lysende eksempel på en af de innovators, som man skal indgå strategiske alliancer med - så går toget i gang. Han var absolut inspirerende.

Det virker på mig, som om de bedste PBL-biblioteksløsninger opnås i små enheder (mindre (special)bibliotek og én uddannelse kombineret). Og at de store enheder (fx de bredt dækkende universitetsbiblioteker) har vanskeligere ved at løfte opgaven. Det har muligvis også en indflydelse at de store centrale universitetsbiblioteker er dele af mere konservative universiteter, som har sværere ved at ændre deres traditionelle opfattelse af undervisningsformer - og bibliotekets rolle i uddannelsen. Men er det en rigtig opfattelse?

Tema: Biblioteket som pedagogisk resurs vid distansutbildning. Informationsteknologiska möjligheter

Et af Anders Flodströms ønsker til IT var, at uddannelserne blev skalerbare gennem anvendelsen af IT. I forbindelse med de nationale strategier om mere uddannelse til alle dele af befolkningerne er det nødvendigt med nye metoder, hvor der kan undervises flere uden at det kræver en proportional vækst i antallet af undervisere. Det demonstrerede de forskellige indlæg på udmærket vis at der er muligheder for.

Vi er stadig i en pionerfase omkring anvendelsen af IT som undervisningsmedium, men de første erfaringer er ikke dårlige. EDUCATE er et godt eksempel på et redskab til undervisning ved hjælp af IT. Men hvordan er brugerne placeret i udviklingen af de undervisnings- og vejledningsfunktioner, som bibliotekerne fx lægger på deres hjemmesider. Tænker vi for meget ud fra bibliotekets opfattelse og dermed ikke nødvendigvis på brugernes præmisser?

Tema: Evaluering - kvalitetsutveckling

Edgar Almén havde fat i nogle interessante principielle problemer omkring måling af kvalitet, men ikke mindst konsekvensen af

kvalitetsproblemer, nemlig korrektionen. Hvordan griber man det an? Ikke mindre interessant var hans refleksioner over originalitet og habilitet på informationer publiceret via nettet. Hvordan sikrer man sig at kvalitetsniveauet er ok? Han opfordrede til samarbejde om bedømmelse af kilder på nettet, og så det som en opgave for bibliotekerne at garantere habilitet. Men har bibliotekerne metoder hertil, eller kræver det så stor faglig indsigt, at det skal være fagenes egne specialister som foretager kvalitetsbedømmelsen?

Kvalitetsaspektet er vigtigt i alle vore ydelser, og det skal være i harmoni med brugernes forventninger og behov. Det er derfor vigtigt at udvikle metode som kan måle brugernes tilfredshed og opfange deres nye behov.

Tema: Informationskompetens på nationell nivå - en komparativ belysning av nordiska förhållanden

Af indlæggene fremgik det tydeligt, at IT er område, som nyder stor opmærksomhed blandt politikere og beslutningstagere på højt niveau. Men det er også tydeligt at man vælger forskellige startegier. Alle har en form for strategisk plan, men ikke alle steder har man allokere midler til at følge strategien. Der er en forventning om, at opgaven løses lokalt og for lokale midler. Essensen er nok, at IT medfører behov for omprioritering og ændringer i arbejdsfordelinger. Men det store spørgsmål er, hvem der skal prioritere, og hvem der skal træffe beslutningerne om, hvem der skal gøre hvad i fremtiden.

Og så er diskussionen åben